

Pracovní překlad do češtiny

Praha, 8. září 2026

Vážení pánové premiéři, milí přátelé,

obracím se na Vás před naším zářijovým setkáním v Bratislavě, kde nás slovenské předsednictví V4 spojí také s předsedou vlády Irska. Setkáváme se v klíčovém okamžiku, kdy se přijímají rozhodnutí, která budou utvářet rozpočet EU a jeho priority na příštích sedm let.

V návaznosti na deklaraci, kterou jsme přijali v Budapešti, velmi vítám příležitost vyměnit si s irským předsednictvím názory na to, jak zajistit, aby příští rozpočet EU fungoval ve prospěch všech členských států a současně zachoval spravedlivou rovnováhu mezi jednotlivými částmi Evropy.

António Costa v současnosti vede své „tour des capitales“ a jednání o příštím víceletém finančním rámci na období 2028-2034 vstupují do rozhodující fáze. Jeho konzultace s lídry EU budou podkladem pro další etapu jednání vedených irským předsednictvím a pro přípravu revidovaného negociačního rámce. Je rovněž pravděpodobné, že v pozdější fázi bude chtít předseda Evropské rady předložit další kompromisní balíček.

Existuje silná ambice dosáhnout politické dohody o příštím VFR do konce tohoto roku. Domnívám se, že je to správný cíl, a Česká republika konstruktivně přispěje k jeho dosažení. Rychlost však zároveň nesmí být na úkor vyváženosti a spravedlnosti.

Stále více mě znepokojuje, že současný návrh nenachází správnou rovnováhu, zejména z pohledu střední Evropy. Za poslední dvě desetiletí se naše ekonomiky výrazně přiblížily, vzrostla jejich váha v evropském hospodářství a spolu s tím také jejich příspěvky do rozpočtu EU. Investice realizované v našem regionu zároveň vytvářejí významné přínosy napříč celým jednotným trhem.

Konečný kompromis o VFR by proto měl projít jednoduchým testem spravedlnosti: musí zajistit spravedlivou rovnováhu mezi výdaji s národní alokací a centrálně řízenými výdaji, stejně spravedlivou rovnováhu na příjmové straně a zároveň náležitě zohlednit rozdílné hospodářské dopady evropských politik na jednotlivé členské státy.

Vidím zejména čtyři oblasti, v nichž by užší koordinace V4 mohla přispět k dosažení takového výsledku.

Zprvée, navrhovaná architektura rozpočtu znamená zásadní přesun od národních alokací k centrálně řízeným programům. Podporujeme silnější evropské investice do konkurenceschopnosti, obrany, inovací a dalších nových priorit. Modernizace rozpočtu však nesmí vést k nepřiměřenému snižování prostředků na politiku soudržnosti, zemědělství a další výdaje s národní alokací a zároveň k výraznému navyšování centrálně řízených programů.

To bude obzvláště důležité, pokud budou čisté plátci trvat na výrazném snížení celkového objemu VFR. Případné škrtky v rozpočtu musí být spravedlivé, tj. úpravy by neměly být provedeny proporcionálně napříč všemi okruhy ani vést k dalšímu přesunu prostředků směrem k centrálně řízeným programům v okruhu 2.

Zadruhé, spravedlnost musí být zajištěna také v tom, jak jsou jednotlivé části rozpočtu spravovány. Národní alokace se zmenšují, zatímco podmínky, které jsou s nimi spojeny, se zpříšňují. Silná finanční kontrola je nezbytná, nová architektura by však neměla vést k systematicky většímu vlivu Komise na některé členské státy jen proto, že větší část jejich financování pochází z národních programů.

Zatřetí, stejná rovnováha je potřebná také na příjmové straně. Nové vlastní zdroje by měly být jednoduché, stabilní, předvídatelné a především spravedlivé a neregresivní. Bylo by obtížné obhájit kompromis, v němž by méně prosperující a průmyslověji orientované ekonomiky dostávaly relativně menší podporu a zároveň nesly nepřiměřeně vyšší zátěž prostřednictvím nových vlastních zdrojů.

A konečně, spravedlnost má také rozměr konkurenceschopnosti. Střední a východní Evropa patří mezi hlavní průmyslová centra EU. Dobře nastavený VFR může tento potenciál dále uvolnit ku prospěchu našich zemí, jednotného trhu i Unie jako celku. Opatření ovlivňující ceny energií, uhlíkové náklady a průmyslovou výrobu nemají na ekonomiky založené na výrobě stejný hospodářský dopad jako na ekonomiky, v nichž dominují služby. Moderní evropský rozpočet a politika konkurenceschopnosti musí tyto strukturální rozdíly uznat a pomáhat zachovat evropskou průmyslovou kapacitu, která je důležitá i ze strategického a bezpečnostního hlediska, namísto toho, aby na ni vytvářely další tlak.

V příloze uvádím několik konkrétních prvků, podle nichž bychom podle mého názoru měli posuzovat vznikající vyjednávací balíček a kde by nám užší koordinace V4 mohla pomoci dosáhnout vyváženějšího výsledku.

Naším cílem by nemělo být bránit status quo. Samotná politika soudržnosti může financovat mnoho nových evropských priorit - od energetických sítí a průmyslové transformace až po vojenskou mobilitu, digitalizaci a dovednosti. Centrálně řízené programy jsou stejně důležité, musí však vytvářet příležitosti v celé Unii, nikoli pouze dále posilovat již existující ekosystémy. Modernizace by měla posílit celou Unii, nikoli prohloubit stávající geografické a hospodářské nerovnováhy.

Domnívám se, že tento test spravedlnosti by mohl být užitečným společným měřítkem pro koordinaci V4 v rozhodující fázi jednání i pro naši diskusi s irským předsednictvím v Bratislavě. Těším se na naši diskusi.

S pozdravem

podepsáno Andrej Babiš

Jeho Excelence
pan Robert Fico
předseda vlády Slovenské republiky
BRATISLAVA

Jeho Excelence
pan Péter Magyar
předseda vlády Maďarska
BUDAPEŠŤ

Jeho Excelence
pan Donald Tusk
předseda vlády Polské republiky
VARŠAVA

Příloha: Test spravedlnosti pro konečný kompromis o VFR

PŘÍLOHA: TEST SPRAVEDLNOSTI PRO KONEČNÝ KOMPROMIS O VFR

Konečná dohoda o VFR by měla podporovat nové evropské priority a zároveň zachovat udržitelnou politickou a hospodářskou rovnováhu mezi členskými státy a regiony. Z pohledu V4 by měly být při posuzování vznikajícího kompromisu zohledněny následující prvky.

1. Zachovat spravedlivou rovnováhu v celkové architektuře rozpočtu

Návrh Komise představuje zásadní strukturální přesun od výdajů realizovaných prostřednictvím členských států směrem k centrálně řízeným programům a nástrojům. V současném VFR je prostřednictvím členských států spravováno přibližně 64 % výdajů. V rámci navrhované nové architektury by tento podíl klesl pod 45 %. Nejde pouze o technickou změnu. Ovlivňuje geografické rozložení výdajů EU, míru národní odpovědnosti a rovnováhu mezi různými skupinami členských států.

Pokud bude během jednání celkový VFR snížen, měly by být úpravy spravedlivě rozloženy napříč rozpočtem a zohlednit již počáteční změnu rovnováhy navrženou Komisí. Snížení celkového VFR by nemělo vést převážně k dalším škrtům ve výdajích s národní alokací, zatímco centrálně řízené programy v okruhu 2 budou chráněny nebo dále navyšovány.

Politika soudržnosti a společná zemědělská politika již patří mezi politiky, které čelí reálnému poklesu prostředků navzdory navrhovanému zvýšení celkového objemu VFR. Konečný kompromis by proto měl zachovat politicky udržitelnou rovnováhu mezi okruhem 1 a okruhem 2.

2. Zajistit, aby centrálně řízené programy přinášely prospěch celé Unii

Centrálně řízené programy jsou důležitým nástrojem podpory evropské konkurenceschopnosti, inovací a strategické autonomie. Programy založené především na již existující excelenci však mají tendenci koncentrovat financování v zemích a regionech, kde již působí nejsilnější podniky, univerzity, výzkumné instituce a existují nejsilnější administrativní kapacity.

Pokud se má role centrálně řízených programů v rozpočtu EU výrazně zvýšit, je nutné tuto geografickou koncentraci řešit. Evropa potřebuje více a lépe propojených center excelence, nikoli pouze více prostředků pro ta stávající.

Budoucí Evropský fond konkurenceschopnosti a další centrálně řízené nástroje by proto měly zahrnovat mechanismy, které rozšíří účast napříč celou Unií, včetně:

- silnější pobídky pro přeshraniční projekty a nadnárodní konsorcia;
- účinnou účast malých a středních podniků;
- opatření na podporu příjemců z členských států s nižší mírou účasti;
- silnější propojení zavedených center excelence s rozvíjejícími se průmyslovými a výzkumnými ekosystémy;
- a v případě potřeby, jako součást celkového kompromisu o VFR, geograficky vyvážené komponenty nebo národní obálky v rámci centrálně řízených nástrojů.

Cílem by mělo být rozšířit evropskou technologickou a průmyslovou základnu, nikoli dále posilovat její stávající geografickou koncentraci.

3. Zachovat politiku soudržnosti jako moderní nástroj schopný naplňovat nové evropské priority

Rozlišování mezi „tradičními“ politikami, jako jsou soudržnost a zemědělství, a údajně „moderními“ centrálně řízenými politikami je zavádějící. Politika soudržnosti může přímo financovat řadu priorit, které dnes Evropa považuje za strategické, mimo jiné:

- energetickou infrastrukturu a sítě;
- průmyslovou transformaci a dekarbonizaci;
- dopravní koridory a vojenskou mobilitu;
- digitalizaci;
- strategickou infrastrukturu;
- zdravotnictví.

Modernizace rozpočtu EU by proto neměla znamenat nahrazení politiky soudržnosti novými prioritami. Měla by znamenat, že politika soudržnosti bude schopna tyto nové priority rovněž realizovat.

Investice ve střední Evropě zároveň vytvářejí významné přínosy napříč jednotným trhem. Infrastruktura, průmyslové kapacity a silnější regionální ekonomiky vytvářejí trhy a investiční příležitosti pro podniky z celé Unie. Hospodářský přínos politiky soudržnosti by proto neměl být posuzován pouze podle členského státu, v němž se výdaj formálně uskutečňuje.

4. Zajistit přiměřenou podmíněnost a skutečné zjednodušení

Navrhovaná architektura NRPP by přístup k prostředkům s národní alokací stále více podmiňovala reformami, milníky, doporučeními a širšími politickými rozhodnutími. Silná finanční kontrola a odpovědnost za využívání prostředků EU jsou nezbytné. Každé euro evropských prostředků musí být řádně vykázáno. Finanční kontrola je však jedna věc; využívání přístupu k financování EU jako nástroje nátlaku v mnohem širším spektru národních politik je věc jiná.

Centrálně řízené programy obvykle nevytvářejí srovnatelnou míru vlivu Komise na širší politiky členského státu, v němž se jejich příjemci nacházejí. Konečná architektura by proto neměla vytvářet strukturální nerovnováhu, kdy členské státy více závislé na výdajích s národní alokací podléhají systematicky přísnější politické podmíněnosti než členské státy, které ve větší míře čerpají z centrálně řízených programů.

Nový systém musí zároveň přinést skutečné zjednodušení. Model RRF znamenal značné administrativní požadavky - plány, milníky, cíle, žádosti o platby, hodnocení a opakovaná jednání s Komisí. Tyto požadavky by se neměly stát trvalou další vrstvou byrokracie v rozpočtu EU.

5. Uplatnit stejný test spravedlnosti také na nové vlastní zdroje

Spravedlnost VFR nelze posuzovat pouze na výdajové straně. Konečný kompromis musí zohlednit co členské státy dostávají, čím přispívají a jak struktura nových vlastních zdrojů působí na různé typy ekonomik.

Veškeré nové vlastní zdroje by měly být jednoduché, stabilní, předvídatelné a především spravedlivé a neregresivní.

Zvláštní pozornost by měla být věnována návrhům, jejichž hospodářský dopad se mezi členskými státy výrazně liší podle úrovně prosperity, průmyslové struktury nebo energetického mixu. To se týká zejména navrhovaného vlastního zdroje založeného na ETS, ale také dalších návrhů, například TEDOR, které by měly být pečlivě posouzeny z hlediska jejich distribučních dopadů.

6. Doplnit test průmyslové konkurenceschopnosti

Konečný kompromis o VFR by měl být posuzován také podle jeho širšího dopadu na evropskou konkurenceschopnost.

Střední Evropa patří mezi hlavní průmyslová centra Evropské unie. Výroba, automobilový průmysl, strojírenství, chemický a ocelářský průmysl a další energeticky náročná odvětví představují v našich ekonomikách výrazně vyšší podíl než v mnoha členských státech více orientovaných na služby.

To znamená, že evropské politiky ovlivňující ceny energií, uhlíkové náklady a průmyslovou výrobu nemají v celé Unii stejný hospodářský dopad.

Existuje jasná souvislost mezi vyššími náklady na uhlík a vyššími cenami energií v EU, stejně jako výrazným úbytkem průmyslových zařízení spadajících pod ETS, což vede k vysoké závislosti EU na strategických surovinách a k vyšší zranitelnosti navazujících odvětví.

Jednotná evropská pravidla neznamenají stejnou úroveň hospodářských dopadů.

Tato skutečnost by se měla systematictěji odrážet v rozhodování EU.

Kumulativní dopad ETS, nákladů na energie, požadavků na dekarbonizaci, nařízení o metanu a dalších regulačních požadavků by proto měl být posuzován z hlediska evropské průmyslové konkurenceschopnosti i dopadů na malé a střední podniky v navazujících odvětvích.

Zejména revize ETS by měla přinést hmatatelnou úlevu energeticky náročným odvětvím a přispět ke spravedlivému rozložení nákladů transformace.

Cíl evropského rozpočtu musí být v souladu s cílem evropské konkurenceschopnosti.

EU by neměla jednou rukou financovat konkurenceschopnost a druhou zároveň zvyšovat strukturální nákladovou nevýhodu své průmyslové základny.

Pokud se výroba přesouvá mimo Evropu, protože již není konkurenceschopná, Evropa ztrácí průmyslové kapacity, strategickou autonomii a pracovní místa - přičemž globální emise se přitom nemusí snížit.

Závěr

Celkový balíček by nebyl vyvážený, pokud by méně prosperující a průmyslověji orientované členské státy současně:

- dostávaly relativně méně prostřednictvím výdajů s národní alokací;
- čelily u těchto výdajů přísnější podmíněnosti;
- a relativně více přispívaly prostřednictvím nových vlastních zdrojů.

Žádná kombinace výdajových škrťů a nových vlastních zdrojů by neměla vést k tomu, že méně prosperující členské státy budou relativně více platit a zároveň relativně méně dostávat.

Vznikající kompromis o VFR by proto měl být posouzen podle čtyř základních otázek:

1. Existuje spravedlivá rovnováha mezi výdaji s národní alokací a centrálně řízenými výdaji?
2. Je případné snížení celkového objemu VFR rozloženo spravedlivě?
3. Je příjmová strana spravedlivá a neregresivní a zohledňuje rozdíly v prosperitě a hospodářské struktuře?
4. Posiluje celkový balíček konkurenceschopnost evropské průmyslové základny, nebo ji naopak oslabuje?

Úspěšný VFR musí současně zajistit konvergenci i konkurenceschopnost. Měl by umožnit všem evropským regionům přispívat k novým společným prioritám a uvolnit hospodářský potenciál celé Unie.